

บทวิจารณ์หนังสือ

อัยมา มหาพสุธานนท์¹

สุภัทร ชัยวัฒนพันธุ์. 2549. ประวัติวรรณคดีจีน. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.

จีนเป็นประเทศซึ่งมีอารยธรรมเก่าแก่ยาวนานที่สุดในโลก และมีตัวอักษรจีนซึ่งมีมาแล้วกว่า 3,000 ปี เป็นหลักฐานที่บ่งบอกถึงความสืบเนื่องของอารยธรรมอันยิ่งใหญ่นี้ พร้อมกันกับตัวอักษรจีน วรรณกรรมที่เป็นลายลักษณ์อักษรของจีนเองก็ถือกำเนิดขึ้นและพัฒนาตลอดช่วงเวลาว่าสามพันปี¹ จีนมีรูปแบบการประพันธ์ต่างๆ หลากหลายและมีเพชรน้ำเอกของวงวรรณกรรมต่างๆ กันไปในแต่ละช่วงของประวัติศาสตร์อันยาวนาน แต่ชาวไทยซึ่งรู้จักหลายสิ่งหลายอย่างของจีนดีอาจจะยังไม่เคยคุ้นกับวรรณคดีจากจีนนัก ทั้งนี้เพราะวรรณกรรมโดดเด่นของจีนที่มีการแปลเป็นภาษาไทยนั้นมิใช่น้อยนักหากเปรียบเทียบกับจำนวนผลงานชิ้นเอกทั้งหมดในสาขาวรรณกรรมของจีน จึงเป็นการดียิ่งยิ่งที่อาจารย์สุภัทร ชัยวัฒนพันธุ์ได้เรียบเรียงประวัติวรรณคดีจีน ซึ่งพิมพ์โดยสำนักพิมพ์สุขภาพใจขึ้นมา เพื่อแนะนำให้ชาวไทยได้รู้โดยคร่าวๆ ถึงพัฒนาการของวงวรรณกรรมตั้งแต่ยุคราชวงศ์โจว (ราว 1066-771 ปีก่อนคริสตกาล) ซึ่งมีวรรณคดีสำคัญเล่มแรกสุดของจีนคือ ซื่อจิง จนถึงยุคราชวงศ์ซิงราชวงศ์สุดท้ายของจีนซึ่งมีวรรณคดีรูปแบบนวนิยายที่จัดว่าเป็นรูปแบบการประพันธ์ที่โดดเด่นในยุคนี้

ประวัติวรรณคดีจีน แบ่งรายละเอียดเนื้อหาออกเป็นสิบสองบท โดยบทที่หนึ่งให้ภาพรวมของพัฒนาการวรรณคดีจีนอย่างคร่าวๆ จากยุคแรกสุดคือราชวงศ์โจวจนถึงต้นยุคสาธารณรัฐของจีน รูปแบบหลักๆ หรือวรรณกรรมเด่นๆ ที่ได้รับการกล่าว

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ถึงในบทนี้ จะมีการอธิบายอย่างละเอียดในบทต่างๆ ต่อมา ดังนั้นจากบทที่สองถึงบทที่สิบสองจึงเป็นการกล่าวถึงรูปแบบการประพันธ์ นักเขียนและผลงานที่โดดเด่นในแต่ละยุคสมัยของประวัติศาสตร์จีนตามลำดับเวลา เริ่มจากราชวงศ์โจวซึ่งมีผลงานที่สำคัญคือ ซื่อจิง ซึ่งเป็นวรรณคดีร้อยกรองที่เก่าแก่ที่สุดของจีนในบทที่สอง ค่อนข้างมีความเรียงร้อยแก้วที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และทางปรัชญาในยุคชุนชิวจั้นกั๋ว รวมทั้งผู้ถือในยุคแห่งสงครามอันวุ่นวายนี้ในบทถัดมา ก่อนจะแนะนำบทประพันธ์ในราชวงศ์ฮั่นไล่เรียงมาถึงบทกวีและความเรียงในราชวงศ์ถังและซ่ง และนิยายของราชวงศ์หมิงและชิงในบทที่สิบสอง

ในตอนต้นของแต่ละบทจะมีการท้าวความถึงประวัติศาสตร์ของจีนในช่วงนั้น การเมืองการปกครอง ความสงบรุ่งเรืองหรือความวุ่นวาย และลักษณะต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการสร้างสรรคั้ววรรณกรรม แล้วจึงแนะนำลักษณะของรูปแบบการประพันธ์ เช่น รูปแบบของบทกลอนใน ซื่อจิง คุ่อจือ และรูปแบบการประพันธ์ของ “ฟู” บรรยายเนื้อหาส่วนใหญ่ของบทประพันธ์ที่พบในยุคนั้นๆ แนะนำนักเขียนที่โดดเด่น ประวัติชีวิตโดยสังเขป เช่น หลี่ไป๋ ตู้ฝู่ และแนะนำผลงานชิ้นเอกของนักประพันธ์เหล่านั้นพร้อมทั้งถอดความผลงานเหล่านั้นเป็นภาษาไทยให้ผู้อ่านชาวไทยได้ซาบซึ้งไปด้วย เช่น การถอดความร้อยกรองบางบทใน หลีเส้า การแปลบทกวีอันโด่งดังในยุคฮั่นคือ *นกยูงบินไปทางตะวันตกเฉียงใต้* การแปลบทกวีที่เลื่องชื่อในยุคถัง เช่น *คิดถึงพี่น้องทางบ้านในเทศกาลขึ้นธันวาคม* และ *หอกะเรียนเหลือง* เป็นต้น

ในบทท้ายๆ ที่เกี่ยวกับนวนิยายเด่นๆ ของราชวงศ์หมิงและชิงนั้น ผู้เขียนไม่ได้ถอดความบางตอนมาให้ผู้อ่านได้ลองลิ้มความสนุก แต่ผู้เขียนจะสรุปให้เห็นโครงเรื่องเสริมด้วยคำวิจารณ์นวนิยายเรื่องนั้นหรือบอกถึงความสำคัญ คุณค่าของนวนิยายเรื่องนั้นๆ ในบริบทของจีนหรือต่อวงการวรรณกรรมโลก

ประวัติวรรณคดีจีน เป็นหนังสือเล่มขนาดกะทัดรัดที่มีเนื้อหาไม่น้อยแต่ครอบคลุมกว้างขวางถึงสาขาราววรรณกรรมจีนอันยาวนานกว่า 3,000 ปี เป็นหนังสือที่

เหมาะสำหรับนักเรียนนักศึกษาและผู้สนใจเรื่องราวความยิ่งใหญ่ของจีนเป็นอย่างยิ่ง เพราะนำเสนอนักประพันธ์และผลงานที่โดดเด่นอยู่ในวรรณกรรมจีนได้อย่างค่อนข้างเห็นภาพ นอกจากนั้นเมื่อมีการถอดความบทประพันธ์ที่สำคัญ ผู้เขียนก็ยังจัดทำเชิงอรรถที่เป็นประโยชน์ ให้ความกระจ่างและอธิบายคำบางคำหรือเหตุ การณ์ บางตอนที่กล่าวอยู่ในบทประพันธ์นั้นๆ ให้ผู้อ่านได้เข้าใจและซาบซึ้งยิ่งขึ้น

เมื่ออ่าน ประวัติวรรณคดีจีน แล้ว เราจะพบแก่นเรื่องหลักๆ ในสายธารวรรณกรรมจีน แก่นเรื่องที่เป็นอมตะปรากฏในทุกๆ ช่วงของประวัติศาสตร์จีน และสำหรับผู้ที่คุ้นเคยกับวรรณคดีของชาติต่างๆ แล้วก็อาจกล่าวได้ว่า ทั้งหมดนี้เป็นแก่นเรื่องสากลที่พบได้ในวรรณคดีของชาติอื่นๆ เช่นกัน แต่แก่นเรื่องเหล่านี้ปรากฏขึ้นในวรรณกรรมของจีนมาตั้งแต่เมื่อ 3,000 ปีที่แล้วใน ชื่ออิง เช่น ความทุกข์ลำเค็ญจากสงคราม ความยากลำบากของประชาชนที่อยู่ใต้ผู้ปกครองซึ่งมุ่งแต่จะรบพุ่ง หรือสภาพชีวิตที่ถูกกดขี่จากชนชั้นปกครอง หรือแม้แต่เรื่องความรักหรือสภาพความลำบากของผู้หญิงที่ทุกอย่างขึ้นอยู่กับสามี การแต่งงานหรือครอบครัวใหม่ หรือแก่นเรื่องทางประวัติศาสตร์และการเมืองที่มักจะมีข้อคิดสอนใจชนชั้นปกครองเพื่อให้สังคมเป็นสุข ประเทศชาติรุ่งเรือง ซึ่งแก่นเรื่องเหล่านี้จะปรากฏซ้ำอีกในสมัยขุนวิจิตรกำแหง อัน ถึงและเรื่อยมาจนถึงประวัติศาสตร์ยุคใกล้นี้

ดังนั้นการอ่าน ประวัติวรรณคดีจีน จึงยังได้ภาพสังคม การเมือง ความเป็นอยู่ของประชาชน ในแต่ละช่วงประวัติศาสตร์ของจีนอย่างแจ่มชัดอีกด้วย

สิ่งที่ดูจะยังติดขัด ไม่ราบรื่นอยู่บ้างในการอ่าน ประวัติวรรณคดีจีน ก็คือ การถอดเสียงอ่านภาษาจีนมาเป็นภาษาไทยซึ่งดูเหมือนผู้เขียนจะถอดเสียงอ่านตามการออกเสียงของตน ส่งผลให้คำบางคำและชื่อบางชื่อที่ถอดเสียงออกมา จะแตกต่างจากที่เราเห็นหรือใช้กันอยู่ทั่วไปในวงวิชาการบ้าง เช่น อ้วงอู่ย (น.175) ซึ่งในปัจจุบันจะถอดเสียงคำนี้ตามเสียงภาษาจีนกลางเป็น หวาง เหว่ย สมัยเอี้ยน (น.257) ซึ่งปัจจุบันถอด

เสียงคำนี้เป็น สมัยหยวน หรือบทกวีชื่อ จิ้งเยื่อซือ (น. 186) ปัจจุบันถอดเสียงคำนี้เป็น จิ้งเยื่อ เป็นต้น

นอกจากนี้แล้ว ผู้อ่านอาจจะได้ประโยชน์หรือซาบซึ้งกับบทประพันธ์ชิ้นเอก ที่ได้รับการถอดความในหนังสือเล่มนี้มากยิ่งขึ้นหากมีบทต้นฉบับภาษาจีนของผลงานแต่ละชิ้นที่กล่าวถึงในคัมภีร์ผนวกไว้ไว้ในหนังสือด้วย

ยิ่งกว่านั้น ถ้าในหนังสือมีบทสรุปยุคประวัติศาสตร์ต่างๆ ราชวงศ์ทุกราชวงศ์ ตามลำดับก็คงจะช่วยให้นักเรียนนักศึกษาหรือผู้ที่สนใจแต่ยังไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจีนเข้าใจและไม่สับสนกับเนื้อหา และหากมีดัชนีท้ายเล่มก็คงจะช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเรื่องราวต่างๆ ในประวัติศาสตร์จีนได้ดียิ่งขึ้น

พิมพ์ที่โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [5010-022/800(2)]

โทร. 0-2215-3612, 0-2218-3563, 0-2218-3557

นางศรีนทิพย์ นิมิตรมงคล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา สิงหาคม 2550

<http://www.cuprint.chula.ac.th>